

PRAKTISCHE GIDS

FAMILIALE BEWINDVOERDERS

Koning
Boudewijnstichting

Samen werken aan een betere samenleving

NOTARIS.BE

Inhoudstafel

Inleiding	3
1. Wat is gerechtelijke bescherming ?	5
2. Vooruitzien : alternatieve maatregelen voor het beheer van goederen	6
3. Bescherming vragen	11
4. Beslissing van de rechter en aanstelling van een bewindvoerder	18
5. Bewindvoerder zijn	22
6. Papierwerk	31
7. Uit het leven gegrepen	36
8. Problemen bij de bewindvoering	48
9. Einde van de gerechtelijke bescherming	51
10. Woordenlijst	53
Meer informatie?	54
Colofon	56
Nota's	58

Inleiding

Als iemand niet (meer) kan beslissen over zijn financiën of over zichzelf, kan de rechter een bewindvoerder aanstellen om deze persoon te helpen met deze beslissingen of om ze in zijn plaats te nemen. De bewindvoerder kan een professional zijn, maar ook een partner, een (naast) familielid, een buur of een goede kennis.

Een naaste onder bewind laten stellen is niet evident. Het is een ingrijpende en soms emotionele beslissing, voor de te beschermen persoon maar ook voor degene die de aanvraag doet. Met een bewind helpt hij zijn familielid te beschermen, maar het blijft een aantasting van de autonomie van degene die hij wil helpen.

Met het nieuwe beschermingsstatuut geeft de wetgever de voorkeur aan de familiale bewindvoerder. Veel mensen willen dit ook doen, maar schrikken terug voor deze rol. Ze zitten met vragen. Wat is gerechtelijke bescherming eigenlijk? Welke alternatieven zijn er? Wat doet een bewindvoerder? Hoe wordt gerechtelijke bescherming gevraagd en hoe verloopt ze? Wat als de beschermde persoon niet wil meewerken, of de bewindvoerder er wil mee ophouden?

Op deze en andere vragen biedt deze praktische eerstelijns-gids een antwoord. Hij richt zich tot mensen die over een vorm van bescherming nadenken voor zichzelf of voor een familielid. Het

is geen gids voor professionele bewindvoerders. Deze gids is een initiatief van de Koning Boudewijnstichting en de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat.

1. Wat is **gerechtelijke bescherming**?

Een volwassene die wegens zijn (mentale) gezondheid niet (meer) zelf zijn zaken kan regelen, zijn belangen kan behartigen en voor zijn welzijn kan zorgen, kan gerechtelijke bescherming krijgen. Ook als dit maar voor bepaalde handelingen het geval is. Het kan gaan om beslissingen over zijn goederen of over zijn persoon, zoals de keuze van zijn verblijfplaats of medische zorgen.

De vrederechter zal het beheer over de goederen bij voorkeur toevertrouwen aan een familielid of een persoon in wie de te beschermen persoon een bijzonder vertrouwen heeft. Als dit niet mogelijk of opportuun is, zal hij kiezen voor een professionele bewindvoerder. De bewindvoerder zal de beschermde persoon dan bij bepaalde handelingen vertegenwoordigen (ze in zijn plaats doen) of bijstaan (samen met hem doen).

Gerechtelijke bescherming kan zowel voor een verstandelijk gehandicapt kind dat meerderjarig wordt als een patiënt met een ernstige psychiatrische aandoening of een oudere met cognitieve problemen.

Iemand onder gerechtelijke bescherming plaatsen is ingrijpend. Zelfs als deze persoon aan alle voorwaarden voldoet om in aanmerking te komen, moet de maatregel in het belang van de beschermde persoon zijn. Het is belangrijk om na te gaan of er geen andere oplossingen mogelijk zijn.

2. **Vooruitzien:** alternatieve maatregelen voor het beheer van goederen

Een zwaarwegende beslissing

Iemand onder gerechtelijke bescherming brengen heeft grote gevolgen voor de beschermde persoon en zijn familie. De beschermde persoon kan niet meer vrij handelen. Hij kan zich in zijn rechten beknot voelen. Ook voor de familie gelden tal van verplichtingen zodra de procedure in gang is gezet.

Er zijn alternatieven voor gerechtelijke bescherming die iemand kunnen helpen zijn goederen te beheren. Dit is zeker het geval als er geen ernstige conflicten in de familie zijn en deze persoon omringd is door naasten die hij vertrouwt.

Bij een oudere die mentaal achteruitgaat en steeds meer moeite heeft om zijn leven op orde te houden of zijn vermogen te beheren, kunnen familieleden of naasten flexibele regelingen treffen of een beroep doen op dwingendere wettelijke maatregelen.

Er zijn ook verschillende formules om zich voor te bereiden op de dag dat een ziekte, een zwakke psychische gezondheid of een handicap verhindert om de eigen belangen te behartigen.

Enkele mogelijkheden:

DOORLOPENDE OPDRACHT, VOLMACHT EN LASTGEVING, VERKLARING VAN VOORKEUR

Doorlopende bankopdrachten kunnen het leven vergemakkelijken. Daarvoor kan de hulp van een vertrouwde bankier ingeroepen worden.

Iedereen kan, wanneer hij helder van geest en bekwaam is, een **volmacht** opstellen en zo bepaalde opdrachten geven aan een andere persoon. Die moet daarmee instemmen. De volmachtgever geeft de gemachtigde de bevoegdheid om rechtshandelingen in zijn naam te verrichten. Het kan gaan om bepaalde handelingen of om het beheer van het totale vermogen. De volmachtgever behoudt wel de volledige beslissingsbevoegdheid.

Een volmacht is normaal niet meer geldig wanneer iemand niet meer bekwaam is. Maar sinds kort is het mogelijk om een volmacht op te stellen die blijft gelden als de volmachtgever onbekwaam wordt. Dat is de buitengerechtelijke volmacht of **de lastgeving**. Dat is dus een volmacht die iemand geeft wanneer hij volledig gezond van geest is voor het geval hij onbekwaam wordt.

Als de lastgeving wordt opgesteld door een notaris, zorgt die ervoor dat ze wordt ingeschreven in het centraal register dat wordt bijgehouden door de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat. Als mensen de lastgeving zelf opstellen, eventueel met professionele hulp, kan de registratie gebeuren via het vredegericht.

Ook deze volmacht kan algemeen zijn of bijzonder (bijvoorbeeld alleen geldig voor bankverrichtingen en beleggingen). Voor de lastgeving is een notariële akte nodig als ze de bevoegdheid om schenkingen te doen of onroerende goederen te verkopen, bevat. De lastgever kan in de lastgeving ook de grote lijnen vermelden waaraan de lasthebber zich bij het beheer van de goederen moet houden.

Wanneer de lastgever onbekwaam wordt, stapt de lasthebber best naar de vrederechter. Deze kan beslissen om de lastgeving voort te zetten, eventueel onder bepaalde voorwaarden, of om de lastgever onder gerechtelijke bescherming te plaatsen.

Overigens kan iedereen voorkeuren aangeven voor het geval hij ooit onder bewind wordt geplaatst. Dat is de **verklaring van voorkeur**. De verklaring wordt alleen van kracht als iemand onder gerechtelijke bescherming wordt geplaatst en als de door hem gekozen bewindvoerder akkoord gaat.

De verklaring van voorkeur

Als u liever geen onbekende als bewindvoerder hebt wanneer u juridisch onbekwaam wordt, kunt u dat oplossen met een **verklaring van voorkeur**. In die verklaring bepaalt u wie bij voorkeur uw bewindvoerder (of vertrouwenspersoon) wordt. Het is altijd goed om ook een vervanger te noemen voor het geval de eerste persoon weigert. De verklaring bevat uw gegevens en de gegevens van de persoon die u als bewindvoerder wilt, naast de graad van verwantschap en de vermelding dat u die persoon als bewindvoerder of vertrouwenspersoon wenst. U voegt er ook een kopie van uw identiteitskaart bij. U kunt die verklaring afleggen voor de vrederechter van uw woon- of verblijfplaats of voor een notaris met een notariële akte. Ze wordt geregistreerd in het Centraal Register van Verklaringen van voorkeur betreffende de aanwijzing van een bewindvoerder of een vertrouwenspersoon. Vrederechters moeten ze normaal gezien respecteren.

BUDGETBEGELEIDING

Er zijn begeleidingscentra die budgetadvies geven. Ze helpen en volgen iemand bij zijn dagelijks beheer, bijvoorbeeld om een huurcontract te sluiten, een krediet aan te vragen of een doorlopende opdracht af te geven.

Mogelijkheden voor gehuwden of wettelijk samenwonenden

Als iemand zijn wil niet meer kenbaar kan maken, kan de vrederechter de partner bevoegd verklaren om geldsommen die derden verschuldigd zijn volledig of gedeeltelijk te ontvangen voor het huishouden. Dit kan als de partner onbekwaam is geworden, bijvoorbeeld bij dementie.

Voor de verkoop of verhuur van de gezinswoning geldt hetzelfde. Als een van de partners zijn wil niet kenbaar kan maken, kan de andere partner zich door de familierechtbank bevoegd laten verklaren om de woning te verhuren of te verkopen.

In geval van gemeenschap van goederen kan bovendien aan de familierechtbank worden gevraagd om bepaalde bevoegdheden aan de echtgenoot, een familielid of een derde over te dragen.

Vraag een notaris of een advocaat om meer informatie.

3. Bescherming **vragen**

IN WELKE GEVALLEN?

Soms is er geen andere oplossing mogelijk en is gerechtelijke bescherming noodzakelijk.

Mensen kunnen zich beschermd voelen met een bewindvoerder, omdat ze zich zwak of kwetsbaar voelen, onder druk staan of de ruzies in de familie niet meer aankunnen. Of wanneer ze geïsoleerd leven.

Gerechtelijke bescherming kan een traumatische ervaring zijn voor de persoon in kwestie. Het is goed om de tijd te nemen om er met hem over te praten, eventueel samen met andere personen uit zijn omgeving of zijn huisarts. Voor ouderen bestaan er bemiddelingsdiensten die hen kunnen helpen zich op deze stap voor te bereiden.

Woonzorgcentra vragen geregeld gerechtelijke bescherming voor een bewoner om hem te beschermen. Soms echter stellen ze die vraag ook uit gemak, om zeker te zijn dat de rekeningen betaald worden. Dat gaat in tegen de geest van de wet. Als een bewind een voorwaarde wordt voor een verblijf, bespreek deze situatie dan eventueel met de vrederechter om een oplossing te vinden.

Bijzondere gevallen

Een beschermingsmaatregel kan ook nodig zijn voor **verkwisters**: mensen die meer geld uitgeven dan ze hebben en daardoor in de problemen komen. Zij kunnen wel alleen onbekwaam worden verklaard voor het beheer van hun goederen, en kunnen daarbij alleen bijstand krijgen. Ze kunnen dus nog initiatief nemen, maar hun handelingen zijn pas geldig als een bewindvoerder ze ook goedkeurt.

Wanneer een jongere meerderjarig wordt, ontvangt hij zijn inkomsten, uitkeringen of tegemoetkomingen direct en kan hij zelf zijn goederen beheren. Het is mogelijk om **vanaf 17 jaar gerechtelijke bescherming** te vragen, zodat ze met 18 jaar van kracht is.

WIE KAN EEN BEWINDVOERDER VRAGEN?

Gerechtelijke bescherming kan worden gevraagd door de **te beschermen persoon** zelf, zijn **familie** of een andere **belanghebbende** (zoals een buur, een verzorger of een maatschappelijk werker), of door de **procureur des Konings**.

HOE WORDT EEN BEWINDVOERDER GEVRAAGD?

Dit gebeurt via een verzoekschrift. Het verzoekschrift beschrijft het **sociaal netwerk** en de leefsituatie van de te beschermen persoon. Daarnaast kan het **suggesties** bevatten voor de bewindvoering (wie kan als bewindvoerder aangeduid worden, wie kan de vertrouwenspersoon zijn, waarvoor is de gerechtelijke bescherming volgens u nodig, enz.).

Hoe meer informatie het verzoekschrift bevat, hoe gemakkelijker het voor de vrederechter is om een bescherming uit te werken die aangepast is aan de situatie van de te beschermen persoon. Aarzel dus niet om ook de sociaal assistent van het OCMW, de poetshulp, de thuisverpleegkundige of een andere persoon die betrokken is, informatie te vragen en die bij het verzoekschrift te voegen. Zo kan de vrederechter de toestand nog beter inschatten.

WAAR MOET U HET VERZOEKSCHRIFT INDIENEN?

Dat gebeurt bij de vrederechter van de verblijfplaats van de te beschermen persoon. Verblijft die in een residentiële voorziening voor mensen met een handicap, ouderen of psychiatrische patiënten? Dan wordt het verzoekschrift ingediend bij het vredegerecht voor die gemeente.

WELKE DOCUMENTEN MOETEN BIJ HET VERZOEKSCHRIFT ZITTEN?

- een **medisch attest** oftewel de ‘omstandige geneeskundige verklaring’ (zie inzet). Deze verklaring mag niet ouder dan 15 dagen zijn.
- een **attest van woonplaats en verblijfplaats**: dit bevat het adres waar de te beschermen persoon woont en de adressen waar hij of zij vroeger gewoond heeft. Verblijft de persoon in een woonzorgcentrum of andere instelling? Voeg dan een verklaring van die instelling toe.

- een **pro-fiscoverklaring** om het rolrecht te bepalen. Bij een verzoekschrift voor een bewind zijn er geen rolrechten, maar het formulier moet wel bij het verzoekschrift zitten. U kunt op dat formulier ‘bescherming onbekwamen’ aanvinken, wat u vrijstelt van rolrecht.

Als de te beschermen persoon gehuwd is met een **huwelijkscontract**, zit er best een kopie van dit contract bij het verzoekschrift.

WAAR VINDT U DE NODIGE DOCUMENTEN?

Een model van verzoekschrift, van medisch attest en pro-fiscoverklaring staan op de website van de FOD Justitie (www.just.fgov.be) of zijn te vragen bij de griffie van het vredegerecht. Veel vredegerechten hebben een website, soms met downloadbare formulieren. Het attest van woonst bekomt u via het e-loket of het gewone loket van de gemeente.

WIE MAG GEEN BEWINDVOERDER ZIJN?

De aanvrager kan in het verzoekschrift een suggestie doen voor de familiale bewindvoerder. Let wel op, de volgende categorieën mogen geen bewindvoerder worden:

- personen die zelf gerechtelijk of buitengerechtelijk beschermd worden,
- bestuurs- of personeelsleden van de instelling waar de beschermde persoon verblijft,

- personen die ontzet zijn uit het ouderlijk gezag,
- personen die zelf onder collectieve schuldbemiddeling staan of zich in een staat van faillissement bevinden (alleen voor bewind over de goederen).

Bewindvoerders die geen bloedverwant zijn van de beschermde persoon of die een bloedverwant zijn vanaf de vierde graad, mogen niet erven, via testament, van de beschermde persoon.

WAT KOST EEN VERZOEKSCRIFT?

De procedure om een bewind te vragen is gratis. Het attest van woonst bij de gemeente is gratis. Voor het medisch attest betaalt u de raadpleging bij de arts.

Omstandige geneeskundige verklaring (medisch attest)

Wat moet het medisch attest bevatten?

Er is een model van medisch attest, de 'omstandige geneeskundige verklaring' die de arts moet invullen, beschikbaar via de website van de FOD Justitie. Het medisch attest moet de impact van de gezondheidstoestand op het dagelijks functioneren van de te beschermen persoon

aangeven. Let er op dat de arts het formulier volledig heeft ingevuld, anders kan de vrederechter het ongeldig verklaren.

Wie schrijft het attest?

Een arts levert het medisch attest af. De huisarts kent de toestand van de te beschermen persoon vaak het beste. Sommige huisartsen doen dit liever niet, omdat ze de relatie met hun patiënt niet willen schaden. De arts die het attest schrijft mag geen familie zijn van de te beschermen persoon. Hij mag ook niet verbonden zijn aan een voorziening waar deze persoon verblijft. Als het de arts zelf is die de gerechtelijke bescherming vraagt, mag hij niet zelf het medisch attest opmaken.

Hoe lang is het attest geldig?

Het medisch attest is maximum vijftien dagen geldig.

Is er altijd een medisch attest nodig?

Bij een hoogdringend verzoek om een bewindvoerder of wanneer de te beschermen persoon niet mee wil naar de arts, is het attest niet nodig. De vrederechter stelt dan een deskundige aan die de gezondheidstoestand van de te beschermen persoon beoordeelt. Het volstaat dan om in het verzoekschrift uit te leggen waarom er geen medisch attest bij zit.

4. **Beslissing van de rechter** en aanstelling van een bewindvoerder

DIVERSE CONTROLES

De vrederechter heeft het verzoekschrift (de vraag) ontvangen. Hij controleert dan of hij alle vereiste documenten heeft. De griffier raadpleegt het centraal register van de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat om na te gaan of er een verklaring van voorkeur voor een bewindvoerder of vertrouwenspersoon of een lastgeving is. Als dat zo is, vraagt hij er een kopie van.

OPROEPING DOOR DE VREDERECHTER

De te beschermen persoon en degenen die met hem samenwonen, zoals vader, moeder, echtgenoot, wettelijk of feitelijk samenwonende partner en meerderjarige kinderen, worden per gerechtsbrief door de griffier opgeroepen.

Zij worden de ‘partijen in het geding’, behalve als ze zich daartegen verzetten. Dat wil zeggen dat ze in beroep kunnen gaan tegen de beslissing als ze dat nodig vinden.

Daarnaast kan de vrederechter ieder die hij nuttig acht uitnodigen, zoals de vertrouwenspersoon, de lasthebber, de andere kinderen van de te beschermen persoon, de familieleden die in het verzoekschrift zijn aangeduid, maatschappelijk werkers,...

De **te beschermen persoon** kan vragen om **individueel gehoord te worden** door de vrederechter vóór de andere partijen, eventueel samen met een vertrouwenspersoon. Als hij wilsonbekwaam is, kan zijn vertrouwenspersoon (iemand die hem goed kent, vertrouwelijk met hem omgaat, hem kan vertegenwoordigen) ook vragen om gehoord te worden. Dat is bijvoorbeeld nuttig als de te beschermen persoon zich onder druk gezet voelt.

ONTMOETING MET DE VREDERECHTER

De vrederechter ontmoet de te beschermen persoon, eventueel in gezelschap van zijn advocaat en de door hem gekozen vertrouwenspersoon. Als dat kan, vindt deze ontmoeting in het vredegerecht plaats in de ‘raadkamer’, dat is het kantoor van de rechter. Wanneer de te beschermen persoon zich niet meer kan verplaatsen, gaat de vrederechter meestal zelf op pad om hem thuis, in het ziekenhuis of in het woonzorgcentrum te ontmoeten. De vrederechter hoort iedereen.

Dit eerste gesprek is heel belangrijk. De vrederechter, die tot dan alleen schriftelijke documenten heeft gezien, kan zich nu een beeld vormen van de situatie van de te beschermen persoon en de meest gepaste maatregel nemen.

Ben ik geschikt om bewindvoerder te worden?

Er zijn geen bijzondere eisen om bewindvoerder te worden. Voor de aanstelling is geen ervaring of diploma vereist. U moet wel wat organisatievermogen en een minimum aan tijd hebben. U moet namelijk contact opnemen met overheidsdiensten en banken, een inventaris opmaken en een beetje boekhouden. Aanvaard deze opdracht niet als u moeite hebt om uw eigen zaken te beheren.

AANSTELLING VAN DE BEWINDVOERDER

De vrederechter spreekt zijn beschikking uit en brengt zo de beschermde persoon onder bewind. De aangestelde bewindvoerder wordt binnen drie dagen op de hoogte gebracht.

De vrederechter stelt bij voorkeur een bewindvoerder uit de familie aan. Wanneer dit niet opportuun is, kan hij een professionele bewindvoerder aanstellen, meestal een advocaat.

De bewindvoerder heeft acht dagen de tijd om zijn opdracht te aanvaarden of te weigeren. Bij een weigering stelt de vrederechter ambtshalve een andere bewindvoerder aan.

Wat als de beschermde persoon zich verzet tegen een bewindvoerder?

Veel mensen voor wie een bewindvoerder wordt gevraagd beseffen zelf dat ze niet (langer) in staat zijn om hun zaken te beredderen of beslissingen over hun persoon te nemen. Ze verzetten zich niet. Als iemand dat toch doet, zal de vrederechter hem of haar proberen te overtuigen van de noodzaak van deze beschermingsmaatregel. Bij verzet kan de vrederechter ook kiezen voor bijstand, in plaats van vertegenwoordiging omdat dit voor de beschermde persoon minder ingrijpend is.

5. **Bewindvoerder** zijn

DE BESCHIKKING: EEN DOCUMENT OM AANDACHTIG TE LEZEN

Een ‘bescherming op maat’

De vrederechter kan voor de beschermingsmaatregel kiezen uit verschillende mogelijkheden.

Hij kan volledige of gedeeltelijke onbekwaamheid uitspreken. In het laatste geval is de beschermde persoon alleen onbekwaam voor bepaalde handelingen. Er kan sprake zijn van bijstand of vertegenwoordiging.

De vrederechter bekijkt steeds wat de persoon wel of niet meer kan doen.

De beschikking van de vrederechter somt nauwkeurig de handelingen op waarvoor de beschermingsmaatregel geldt. Voor alle andere handelingen blijft de beschermde persoon handelingsbekwaam.

Goederen en persoon

De beschermingsmaatregel kan uitsluitend gaan over handelingen met betrekking tot de goederen of uitsluitend over handelingen

met betrekking tot de persoon. De beschermingsmaatregel kan ook gelden voor goederen én persoon.

De vrederechter zegt in de beschikking of de bewindvoerder de beschermde persoon moet bijstaan of vertegenwoordigen.

Handelingen met betrekking tot goederen (18 punten)

Dit wordt de vermogensrechtelijke bescherming genoemd. De rechter moet punten aanvinken die betrekking hebben op de mogelijkheid van de beschermde persoon om zijn goederen te verkopen, een lening aan te gaan, een huurcontract te sluiten, onroerende goederen te kopen, een handelszaak voort te zetten, het geld te gebruiken dat op zijn rekeningen staat, enzovoort.

Handelingen met betrekking tot de persoon (19 punten)

Als er een bewindvoerder over de persoon is, moet de vrederechter zich ook uitspreken over de handelingen die betrekking hebben op de persoon zelf.

De twee belangrijkste zijn de keuze van de verblijfplaats en de uitoefening van de patiëntenrechten. Er zijn ook andere, zeer specifieke punten die alleen betrekking hebben op bepaalde situaties, zoals de toestemming om te huwen, de mogelijkheid om een echtscheiding aan te vragen in bepaalde omstandigheden en handelingen die verband houden met ouderlijk gezag, verwantschap, nationaliteit, orgaandonatie, enzovoort.

Let op: deze lijsten sommen niet alle mogelijkheden op. De vrederechter kan iemand onbekwaam achten voor andere handelingen dan die in de lijsten. Het hangt af van de situatie van de beschermde persoon.

Wie de opsomming leest, kan bepaalde handelingen in de lijst niet logisch vinden. De beschermde persoon kan ze als kwetsend ervaren. Het is belangrijk om te weten dat de lijsten vooraf zijn opgesteld en dat ze alle denkbare handelingen vermelden voor alle soorten aandoeningen en alle leeftijden.

BIJSTAND OF VERTEGENWOORDIGING

De vrederechter moet ook voor elk punt zeggen of de persoon bijgestaan of vertegenwoordigd wordt. De vrederechter is verplicht om eerst te onderzoeken of bijstand volstaat. Dat is namelijk een lichtere maatregel, die de persoon meer zelfstandigheid gunt. In de praktijk kiezen de meeste vrederechters voor een aantal of voor alle handelingen voor vertegenwoordiging.

Bijstand wil zeggen dat de persoon zelf nog kan handelen, maar dat de bewindvoerder beslissingen moet bevestigen om geldig te zijn. Deze maatregel wordt opgelegd wanneer de persoon handelingsbekwaam is, maar niet zelfstandig kan handelen. De persoon mag het initiatief nemen, maar de bewindvoerder moet zijn handelingen bevestigen, zodat ze geen schade berokkenen. De bewindvoerder moet dan bijvoorbeeld schriftelijke toestemming

geven, een akte medeondertekenen of de persoon begeleiden bij bepaalde handelingen. Hij handelt **met** de persoon.

Bij **vertegenwoordiging van de persoon** handelt de bewindvoerder in naam en voor rekening van de beschermde persoon. Dat doet hij dus **in zijn plaats**. Hij is zelf verantwoordelijk voor de beslissingen.

DE BEWINDVOERDER KAN NIET ALLES DOEN IN DE PLAATS VAN DE BESCHERMDE PERSOON

Sommige handelingen zijn zo belangrijk, wezenlijk en strikt persoonlijk dat ze niet aan iemand anders, met inbegrip van de bewindvoerder, overgelaten kunnen worden, ook al is de beschermde persoon er handelingsonbekwaam voor verklaard. Dat is het geval voor de toestemming om te huwen, adoptie, sterilisatie of een euthanasieverzoek.

Schenken en testamenten

Sinds de nieuwe wet blijft de beschermde persoon in principe bekwaam om schenkingen te doen en een testament op te maken. Maar het komt vaak voor dat de vrederechter in zijn beschikking vermeldt dat de beschermde persoon niet of niet meer bekwaam is om dergelijke handelingen te verrichten. In dat geval kan de beschermde persoon ze alleen doen als hij een bijzondere machtiging van de vrederechter krijgt. Dit geldt niet voor zogeheten gebruikelijke geschenken, bijvoorbeeld kleine geschenken bij verjaardagen of feestdagen.

Ook andere handelingen **vereisen een bijzondere machtiging van de vrederechter**. Dat is bijvoorbeeld het geval voor een wijziging van de verblijfplaats, de uitoefening van de patiëntenrechten of het voeren van een juridische procedure als eisende partij (zie hierna).

Wat moet u onmiddellijk in orde brengen?

- **Uw opdracht aanvaarden:** nadat u het vonnis van de vrederechter ontvangen hebt, moet u **binnen acht dagen** uw opdracht als bewindvoerder aanvaarden. Het formulier daarvoor vindt u bij de griffie, op de website van het vredegerecht en/of van de FOD Justitie. Sommige vrederechters laten meteen tekenen als ze zeker zijn dat u de opdracht aanvaardt.
- Maak zo vlug mogelijk een **afpraak bij de bank** om rekeningen te openen voor het bewind (zichtrekening, spaarrekening, eventueel zakgeldrekening) (zie pagina 36). Zo vermijdt u ook dat, als uw partner onder bewind wordt geplaatst, u plots geen toegang meer hebt tot gezamenlijke rekeningen. De bank blokkeert namelijk de rekeningen zodra ze officieel op de hoogte is van de aanstelling van een bewindvoerder.
- **Verwittig per brief** alle instanties waarvan de beschermde persoon inkomsten of tegemoetkomingen ontvangt

(pensioen, ziekenfonds, tegemoetkoming handicap, ...) of waaraan de beschermde persoon moet betalen (verzorgingsinstelling, nutsvoorziening, ...). Voeg een kopie van het vonnis toe.

- Maak een **patrimoniumverslag** op.

HOE MAAKT U EEN PATRIMONIUMVERSLAG OP?

Binnen de maand na de aanvaarding van de opdracht van bewindvoerder moet u een patrimoniumverslag afgeven bij de griffie van het vredegerecht. U kunt het formulier hiervoor krijgen bij de griffie en/of via de website van het vredegerecht en via de website van de FOD Justitie.

Het patrimoniumverslag of beginverslag gaat over de **leefsituatie van de beschermde persoon en de samenstelling van zijn vermogen**: onroerende goederen, roerende goederen zoals meubelen, huisraad of juwelen; banktegoeden, schulden, verzekeringen, maandelijkse inkomsten en uitgaven.

Bij dit verslag voegt u **een kopie van het rekeninguittreksel** met een stand van zaken van alle rekeningen bij het begin van het bewind, een bewijs van uitbetaling van alle inkomsten, bewijsstukken voor de uitgaven en voor de verzekering. Indien van toepassing voegt u ook een overzicht van de aandelenportfolio en belegde kapitalen en contracten voor leningen, huur, ... toe.

WAT DOET DE VERTROUWENSPERSOON?

Een vertrouwenspersoon staat tussen de bewindvoerder en de beschermde persoon in. Hij vertolkt de mening van de beschermde persoon als deze dat niet zelf kan. Hij ziet erop toe dat het bewind goed werkt. De vertrouwenspersoon is dus een steunfiguur en een woordvoerder voor de beschermde persoon. Hij ontvangt alle verslagen van de bewindvoerder en alle informatie over het bewind. Hij kan zich tot de vrederechter wenden als hij meent dat er een probleem is. Hij doet dat gratis.

De vrederechter kiest de vertrouwenspersoon met instemming of op vraag van de te beschermen persoon. Dit kan ook tijdens de bewindvoering, en dus niet alleen bij de installatie van de bewindvoerder of via de verklaring van voorkeur. Ook andere personen kunnen zich aanbieden of iemand voorstellen.

In de ene situatie is de aanstelling van een vertrouwenspersoon belangrijker dan in de andere.

Als er een probleem is, kan de beschermde persoon de steun van de vertrouwenspersoon weigeren of om zijn vervanging vragen. De vrederechter kan hem ook afzetten op verzoek van een derde of van de procureur des Konings.

IS ER MAAR ÉÉN BEWINDVOERDER?

De vrederechter kan meer dan één bewindvoerder aanstellen. Hij kan bijvoorbeeld een bewindvoerder over de persoon aanstellen en een andere over de goederen. Bij grote vermogens kan het eventueel nuttig zijn om meer dan één bewindvoerder over de goederen aan te stellen, bijvoorbeeld om een handelszaak tijdelijk te beheren.

WIE IS OP DE HOOGTE VAN HET BEWIND?

Zodra u de opdracht van bewindvoerder aanvaard hebt, worden de andere partijen in het geding binnen drie dagen op de hoogte gebracht. Er gaat ook een kopie van het vonnis naar de vertrouwenspersoon. Het bewind komt niet op de identiteitskaart, noch die van de beschermde persoon, noch die van de bewindvoerder.

De aanstelling als bewindvoerder wordt ook gepubliceerd in het **Belgisch Staatsblad** (www.staatsblad.be). Er staat alleen dat uw familielid onder gerechtelijke bescherming is geplaatst met u als bewindvoerder, zonder details. Zo worden alle officiële instellingen zoals banken en notarissen op de hoogte gebracht van het feit dat u bewindvoerder bent.

Banken moeten zelf het Belgisch Staatsblad raadplegen om te weten of een cliënt onder gerechtelijke bescherming staat. De bewindvoerder kan ook zelf de bank op de hoogte brengen. Het kan daarbij handig zijn om een kopie van het vonnis te tonen, omdat

de vrederechter vaak gedetailleerd vastlegt wat de bewindvoerder kan en mag doen met het vermogen van de beschermde persoon.

De burgemeester van de woonplaats van de beschermde persoon wordt ook ingelicht, omdat de aanstelling in het bevolkingsregister gaat. De griffie van het vredegerecht brengt de Kansspelcommissie op de hoogte.

Met het vonnis, dat wél alle details bevat, kunt u aantonen wat u als bewindvoerder mag doen. Wees voorzichtig met het geven van een kopie, het bevat details over het privéleven van uw familielid.

6. Papierwerk

HOE HOUDT U EEN VEREENVOUDIGDE BOEKHOUDING BIJ?

Als bewindvoerder moet u een vereenvoudigde boekhouding voeren. Dit betekent dat u nauwgezet en gedetailleerd de inkomsten van en de uitgaven voor de beschermde persoon bijhoudt. Die boekhouding moet u bij de hand hebben voor het geval de vrederechter vragen heeft.

Op de website www.rechtbanken-tribunaux.be van de FOD Justitie vindt u een handig Excel-voorbeeld voor het bijhouden van inkomsten en uitgaven.

HOE MAAKT U HET JAARLIJKS VERSLAG OP?

In het jaarlijks verslag rapporteert u over de leefsituatie van de beschermde persoon, over het vermogen en de veranderingen die van belang waren voor de bewindvoering. U geeft een overzicht van de inkomsten en de uitgaven; de stand van zaken als de beschermde persoon een partij is bij een vereffening/verdeling, collectieve schuldbemiddeling of een juridische procedure.

Met dit verslag legt u dus verantwoording af aan de vrederechter, de beschermde persoon en de vertrouwenspersoon, als die er is. Als de beschermde persoon niet (meer) in staat is om dat verslag te begrijpen, kan de vrederechter beslissen om de verslaggeving aan de beschermde persoon te schrappen.

U dient jaarlijks een verslag in bij de griffie. Het formulier vindt u bij de griffie en/of via de website van het vredegerecht of via de website van de FOD Justitie.

Er zijn verschillende formulieren naargelang de beschermde persoon een bewindvoerder over de persoon of een bewindvoerder over de goederen, met bijstand dan wel vertegenwoordiging krijgt.

Regeling voor ouders-bewindvoeders

Onder de nieuwe wet zijn ouders-bewindvoeders, in tegenstelling tot vroeger, verplicht om verslag uit te brengen van het bewind. Tijdens de eerste zitting bepaalt de vrederechter of ze dat jaarlijks doen. De verslaggeving voor ouders-bewindvoeders kan dus soepeler zijn dan voor andere bewindvoeders. Zo kan de vrederechter een verslag alleen nodig vinden bij het begin van het bewind en bij ingrijpende wijzigingen, zoals het overlijden van een ouder of een verhuis naar een instelling.

HOE CONTROLEERT DE VREDERECHTER HET BEWIND?

De vrederechter kijkt het jaarlijks verslag na. Hij kan **bijkomende vragen** stellen of de bewindvoerder **uitnodigen** om uitleg te komen geven over de bewindvoering.

De vrederechter kan ook oordelen dat de bewindvoerder **binnen een kortere periode** dan een jaar of in **bepaalde omstandigheden** extra verslag moet uitbrengen.

De beschermde persoon of de vertrouwenspersoon kan de vrederechter problemen met de bewindvoering signaleren. De vrederechter zal dan schriftelijk om uitleg vragen of u uitnodigen. Ook u kunt als bewindvoerder de vrederechter aanspreken bij problemen.

WAARVOOR HEEFT DE BEWINDVOERDER BIJKOMENDE TOELATING VAN DE VREDERECHTER NODIG?

Voor sommige rechtshandelingen en procedures heeft een bewindvoerder altijd voorafgaand de schriftelijke toestemming van de vrederechter nodig. Dat heet een **bijzondere machtiging**. Ze is nodig:

- als u een juridische procedure wilt voeren met de beschermde persoon als eisende partij
- als u roerende of onroerende goederen wilt kopen of verkopen
- om een lening of een hypotheek aan te gaan
- om een schenking of een erfenis te aanvaarden
- om meer geld van de spaarrekening te nemen dan bepaald is in het vonnis

- om gelden te beleggen
- om een huurovereenkomst aan te gaan van langer dan negen jaar, een pachtovereenkomst of handelshuurovereenkomst
- om een bezoldiging op te nemen
- bij een verandering van verblijfplaats van de beschermde persoon

HOE VRAAGT DE BEWINDVOERDER EEN BIJZONDERE MACTHIGING?

Voor een bijzondere machtiging moet de bewindvoerder een verzoekschrift indienen. Sommige vredegerichten hebben modelformulieren bij de griffie en soms ook op hun website voor verzoekschriften voor de aanvaarding van een nalatenschap of een schenking, voor de verwerping van de nalatenschap en algemene formulieren voor andere machtigingen.

WANNEER MOET DE BEWINDVOERDER NOG VOOR DE VREDERECHTER KOMEN?

Voor bepaalde machtigingen moet u als bewindvoerder voor de vrederechter verschijnen. Dit is bijvoorbeeld zo voor de verkoop van een woning en de huisraad van de beschermde persoon, het verzoek van een schenking (aanvaarden of doen) of een wijziging van vertrouwenspersoon. Voor andere wordt u niet opgeroepen, bijvoorbeeld bij een verzoek om inzage te hebben in het administratief dossier. In de praktijk zijn sommige vrederechters geneigd om bepaalde machtigingen waarvoor ze moeten oproepen toch schriftelijk te regelen, bijvoorbeeld wanneer er bij de verkoop van een huis geen betwisting is.

WIE HEEFT TOEGANG TOT HET ADMINISTRATIEF DOSSIER?

Op de griffie van het vredegerecht wordt het administratief dossier over de bewindvoering bijgehouden. De beschermde persoon, de bewindvoerder en de vertrouwenspersoon kunnen dat altijd inkijken. Ook de procureur des Konings heeft inzage.

Wil een andere belanghebbende, bijvoorbeeld een familielid, het dossier inkijken? Dan moet die persoon een gemotiveerd verzoek richten aan de vrederechter. De vrederechter vraagt dan aan de beschermde persoon, de bewindvoerder en de vertrouwenspersoon wat ze ervan vinden. Het dossier bevat immers veel persoonlijke details van de beschermde persoon. De vrederechter kan volledige of gedeeltelijke inzage geven of inzage weigeren.

Na het overlijden van de beschermde persoon kunnen alle erfgenamen van de beschermde persoon het dossier inkijken. Ook de notaris die de erfenis afhandelt, heeft dan inzage.

7. Uit het **leven** gegrepen

BEHEER VAN GELD

Bank en financiën

Over het algemeen beslist de vrederechter in zijn beschikking over het bedrag waarover de bewindvoerder kan beschikken voor de beschermde persoon. De bewindvoerder opent een speciale rekening waar alleen hij bij kan en waarop de inkomsten (pensioen, huur, tegemoetkomingen enz.) worden gestort. Er kan ook een spaarrekening zijn waarover de bewindvoerder kan beschikken; het bedrag wordt vastgesteld door de vrederechter. Voor elk bijkomend bedrag dat hij wil opnemen, moet de bewindvoerder de vrederechter om een bijzondere machtiging vragen.

Binnen de grenzen die de vrederechter heeft vastgesteld, gebruikt de bewindvoerder de rekeningen naar eigen goeddunken om voor het onderhoud van de beschermde persoon te zorgen, over zijn gezondheid te waken en op zijn welzijn te letten.

Als er gelden, effecten en waardepapieren zijn, kan de bewindvoerder die beheren samen met de bank waar ze in bewaring zijn gegeven.

Als de vrederechter besluit tot bijstand, kan hij beslissen dat de beschermde persoon toegang tot zijn rekeningen heeft, op voorwaarde dat de bewindvoerder mee ondertekent.

Het is nuttig dat de bewindvoerder een kopie van de beschikking aan de bank geeft, zodat de bank weet wat ze wel of niet mag toestaan. Het komt voor dat banken fouten maken bij het beheer van rekeningen of rekeningen blokkeren. Toon ze in dat geval de beschikking en praat erover met de vrederechter als ze bezwaar blijven maken.

Wat met zakgeld?

Een beschermd persoon moet over zakgeld beschikken. Hij moet kleine aankopen kunnen doen en cadeautjes aan zijn naasten geven. De bewindvoerder reserveert een deel van de inkomsten als zakgeld voor de beschermd persoon. Hij kan het geld overmaken naar een rekening waarvan de beschermd persoon een bankpas heeft – de zakgeldrekening – of het hem contant geven. Hoe hoog het zakgeld is kan de vrederechter vastleggen of kunnen bewindvoerder en beschermd persoon onderling regelen.

De rekeningen van de beschermd persoon zijn niet van u. De vrederechter let zeer goed op of u het geld in het belang van de persoon beheert, zelfs als u enig kind, enige erfgenaam of ouder bent. Vermeng het ene vermogen niet met het andere.

Wat als de beschermde persoon toch een aankoop doet die hij niet had mogen doen?

Als de beschermde persoon toch een aankoop doet die buiten het toegestane kader valt, is die aankoop nietig, alsof hij nooit is gebeurd. Alleen de beschermde persoon (of zijn erfgenamen) of de bewindvoerder kan de nietigheid vragen. Dit moet binnen vijf jaar. De handelaar kan niet vragen om de aankoop te annuleren.

Welke uitgaven zijn nodig voor de beschermde persoon?

Als bewindvoerder moet u alle uitgaven doen die nuttig zijn voor het welzijn van de beschermde persoon (binnen de grenzen van zijn budget). U moet zich daarbij afvragen wat hij gedaan zou hebben als hij volledig bekwaam was. Heeft hij kleren nodig? Wat zou hij zelf hebben gekocht? U moet zo veel mogelijk proberen om er met de beschermde persoon over te praten, hem bij de beslissingen te betrekken en regelmatig te informeren over wat u doet. Als de beschermde persoon bijvoorbeeld geregeld op vakantie ging, kunt u – als hij dat wil en het nog kan – soortgelijke vakanties overwegen als hij voordien boekte. Maar altijd voor zover zijn middelen dat toelaten.

Rekening houden met het leven van de persoon

Bij het beheer van de goederen en de beslissingen over de persoon moet u altijd rekening houden met de mentaliteit, principes, gewoontes en levensstijl van de beschermde persoon. U moet zijn leven niet leiden zoals u dat zou doen, maar zoals hij het volgens u zou doen. De bedoeling is dat u de belangen van de beschermde persoon verdedigt en zijn zelfstandigheid zo veel mogelijk vergroot. Sommige verwachtingen of wensen voor de bewindvoering kunnen in de verklaring van voorkeur zijn aangeduid.

Het is belangrijk dat u waardeoordelen over uitgaven zo veel mogelijk vermijdt, de beschermde persoon niet de les leest en niet te bemoeizuchtig bent. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling om te bezuinigen als iemand oud is. Misschien heeft hij wel de middelen achter de hand gehouden voor zijn oude dag. Het is belangrijk dat de rollen van ouder, broer of kind en bewindvoerder niet door elkaar lopen.

WONING

Voor de woning spelen zowel vermogensrechtelijke als persoonlijke kwesties.

Mag de beschermde persoon het pand verkopen of verhuren?
Mag hij zijn eigen verblijfplaats kiezen?

Het eerste wat u moet doen, is in de beschikking controleren of de rechter het vakje 'keuze van de verblijfplaats' heeft aangevinkt en of het om bijstand of vertegenwoordiging gaat.

In principe moet u ervoor zorgen dat de woning, de meubels en alle persoonlijke aandenkens zo lang mogelijk ter beschikking blijven van de beschermde persoon. Ze mogen alleen in geval van absolute noodzaak met toestemming van de vrederechter verkocht, weggegeven of verhuurd worden. Vaak is dat namelijk een heel moeilijke en pijnlijke beslissing.

Verkoop van de woning

De verkoop moet noodzakelijk zijn. De beschermde persoon komt bijvoorbeeld nooit meer naar huis, het pand verkeert in zo'n slechte staat dat hij niet de middelen heeft om het te renoveren of het pand is niet meer te verhuren. De beschermde persoon moet zijn huis vaak ook verkopen om zijn zorguitgaven en verblijfskosten in een serviceflat of een woonzorgcentrum te betalen.

Als u de gezinswoning van de beschermde persoon moet verkopen, moet u een lastige procedure volgen. Normaal moet een **openbare verkoop** plaatsvinden. Volgens de wetgever zijn zo de belangen van de beschermde persoon het best gediend, omdat er dan voldoende gegadigden zijn en de goederen aan de hoogste bieder worden verkocht.

Onder bepaalde voorwaarden kan de bewindvoerder de vrederechter toch toestemming vragen voor een **particuliere, onderhandse**

verkoop. U moet dan wel bewijzen dat dit interessanter is voor de beschermde persoon. U moet het bod van de kandidaat-koper, dat minstens gelijk is aan het bedrag dat een vastgoeddeskundige heeft geschat, erbij voegen. Alle documenten moet u aan de rechter overhandigen.

Let op: teken de voorlopige verkoopovereenkomst niet voordat u de vrederechter om toestemming hebt gevraagd.

Voor gehuwden of wettelijk samenwonenden bestaan er bepaalde mogelijkheden (zie pagina 10).

Wijziging van verblijfplaats

Ook al is de beschermde persoon niet (meer) in staat is om zijn verblijfplaats te kiezen en heeft de vrederechter hem onbekwaam verklaard inzake de persoon om die keuze te maken, dan nog mag de bewindvoerder daar niet in zijn eentje over beslissen. Hij moet de vrederechter om toestemming vragen als hij de persoon op een bepaalde plaats wil huisvesten en zijn keuze rechtvaardigen.

De beschermde persoon wordt gehoord. Als de rechter meent dat de verhuis in het belang is van de beschermde persoon maar als die zich daartegen verzet of weigert om te vertrekken, moet de beslissing met dwang worden uitgevoerd. Hoe dat moet gebeuren, is op dit moment niet duidelijk.

Wat moet er met een huurcontract gebeuren?

Over het sluiten of beëindigen van een huurcontract is niets bepaald, maar sommige vrederechters verklaren de persoon onbekwaam om dat te doen en geven de bewindvoerder de opdracht om daarvoor te zorgen. Als niets is aangeduid, moet u de vrederechter om toestemming vragen als u een huurcontract in naam van de beschermde persoon wilt sluiten of ontbinden.

De beschermde persoon wil niet verhuizen en brengt zichzelf in gevaar

Alleen de wet van 26 juni 1990 over de bescherming van de persoon van de geesteszieke kan van toepassing zijn om iemand die dat niet wil, toch in een psychiatrische instelling te plaatsen. Maar de voorwaarden zijn buitengewoon streng. De persoon moet geestesziek zijn (het kan ook gaan om een oudere met een ernstige degeneratieve ziekte) en een beschermingsmaatregel moet onvermijdelijk zijn, omdat de persoon zijn veiligheid en gezondheid ernstig in gevaar brengt of een ernstige bedreiging voor het leven of de integriteit van anderen vormt. Elke andere aanpak moet ontoereikend zijn. Dit is een lastige procedure.

GEZONDHEID

Mag de bewindvoerder medische beslissingen nemen voor de beschermde persoon?

Als u bewindvoerder over de persoon bent, kan de vrederechter u bevoegd maken om de patiëntenrechten uit te oefenen. Sommige vrederechters vinken een aantal patiëntenrechten aan die de

bewindvoerder mag uitoefenen, anderen staan de volledige uitoefening toe.

U moet wel voor elke beslissing over een medische behandeling de toelating (machtiging) vragen aan de vrederechter, tenzij de beslissing dringend en noodzakelijk is. U moet dan de vrederechter nadien op de hoogte brengen.

Opgelet, als de beschermde persoon vooraf al een vertegenwoordiger had aangeduid om zijn patiëntenrechten uit te oefenen, dan blijft die persoon dat doen, ook nadat u bewindvoerder bent geworden.

Zeker bij meerderjarige kinderen met een mentale handicap zijn er vrederechters die de patiëntenrechten uit de bewindvoering houden. De ouders, die meestal de bewindvoerders zijn, zijn sowieso degenen die de patiëntenrechten voor hun kind uitoefenen. Door dit buiten de bewindvoering te houden, hoeven ze niet voor elke medische beslissing toestemming van de vrederechter te vragen.

De patiëntenrechten

- recht op kwaliteitsvolle medische zorgen en dienstverlening
- recht om de zorgverlener vrij te kiezen
- recht op informatie over de gezondheidstoestand
- recht op geïnformeerde toestemming
- recht op een zorgvuldig bijgehouden patiëntendossier, met mogelijkheid tot inzage en afschrift
- recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer
- recht op pijnbehandeling
- recht om klacht in te dienen

Moet de bewindvoerder beslissen over het levenseinde?

Beslissingen nemen over het levenseinde van een naaste is emotioneel ingrijpend. U zult misschien moeilijke keuzes moeten maken. Aarzel niet om u te laten bijstaan door het behandelend team, (andere) familieleden, de vrederechter.

Als de beschermde persoon een wilsverklaring heeft opgesteld, moet u als bewindvoerder (over de persoon) bewaken dat artsen die wensen respecteren. De wilsverklaring is een schriftelijke verklaring van wat iemand (niet meer) wil aan zorg en behandeling wanneer hij dit niet zelf duidelijk kan maken.

Is er geen wilsverklaring, dan wordt u als bewindvoerder geraadpleegd voor beslissingen zoals het stopzetten van kunstmatige beademing. Euthanasie kan op dat moment niet meer, tenzij de beschermde

persoon een wilsverklaring met betrekking tot euthanasie heeft opgesteld op een moment dat hij of zij helder van geest was.

SOCIALE ZEKERHEID

Welke uitkeringen, tegemoetkomingen en vergoedingen zijn er?

Als bewindvoerder bent u verantwoordelijk voor de gezonde financiën van de beschermde persoon. U moet er dus ook voor zorgen dat hij alle uitkeringen of tegemoetkomingen ontvangt waar hij recht op heeft.

Voor deze tegemoetkomingen moet u ook de aanvraag regelen, als dat nog niet gebeurd is. Hieronder vindt u enkele van de meest courante, maar er bestaan er nog andere.

U kunt best informeren bij het Sociaal Huis, het gemeenteloket of het ziekenfonds. Zij kunnen ook helpen de aanvraag in te vullen.

Federaal

***Inkomensvervangende tegemoetkoming:** wie door een handicap niet voldoende kan verdienen, krijgt deze tegemoetkoming. Het bedrag varieert naargelang de gezinssamenstelling. De aanvraag gebeurt bij de gemeente.

***Integratietegemoetkoming:** wie een handicap heeft kan bijkomende kosten hebben om zich te integreren in het maatschappelijk leven. Om die op te vangen is er deze uitkering, die varieert naargelang de graad van zelfredzaamheid. De aanvraag gebeurt bij de gemeente.

***Bijkomende kinderbijslag:** wie kinderen **jonger dan 21 jaar** heeft met een handicap of een ziekte, heeft recht op een bijkomende kinderbijslag. Meer informatie bij uw kinderbijslagfonds.

Vlaamse Gemeenschap

***Tegemoetkoming hulp aan bejaarden:** wie 65 jaar of ouder is en hulpbehoevend, en een beperkt inkomen heeft, kan deze tegemoetkoming ontvangen. Het bedrag hangt af van de zorg die deze persoon nodig heeft en het gezinsinkomen. Het dossier is in handen van de zorgkas van de beschermde persoon. Meer informatie: www.vlaamsebescherming.be.

***Basisondersteuningsbudget:** wie een erkende handicap en een beperkte ondersteuningsbehoefte heeft, kan aanspraak maken op een vast bedrag van 300 euro per maand. Dat wordt uitbetaald door de zorgkassen. Meer informatie: www.vpah.be.

***Persoonsvolgend budget:** wie een handicap heeft en behoefte heeft aan intensieve zorg, kan een persoonsvolgend budget aanvragen. Dat wordt toegekend door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. Personen met een handicap kunnen dat bedrag gebruiken om hun zorg en ondersteuning te organiseren zoals zij dat willen. Meer informatie: www.vaph.be.

***Zorgverzekering:** wie veel zorg nodig heeft, kan rekenen op een zorgvergoeding van 130 euro per maand voor niet-medische

kosten. Ook rusthuisbewoners en bewoners van een psychiatrisch verzorgingstehuis hebben er recht op. Meer informatie bij het ziekenfonds.

Waals Gewest

***BAP (Budget d'Assistance Personelle):** met dit budget kan een volwassen persoon met een handicap de organisatie van zijn dagelijks leven verbeteren en zijn integratie op familiaal, sociaal of professioneel vlak verbeteren. Het bedrag hangt af van de behoeften van de persoon. Meer informatie: https://www.aviq.be/handicap/vosbesoins/etre_autonome/bap.html.

Kan ik de beschermde persoon verbieden om te rijden?

U kunt de beschermde persoon niet zelf verbieden om te rijden.

Normaal behoort dat niet tot de beslissingen die de vrederechter kan nemen. Bij gevaar kunt u de rechter eventueel vragen of u de nummerplaat mag inleveren of de auto mag verkopen.

8. **Problemen** bij de bewindvoering

WAT MOET IK DOEN ALS DE BESCHERMDE PERSOON NIET WIL MEEWERKEN?

Dit is vooral een probleem wanneer er voor de bewindvoering gekozen is voor bijstand. Als bewindvoerder hebt u dan de medewerking nodig van de beschermde persoon. Als dit niet wil lukken, schakelt u best de vrederechter in. Hij kan de beschermde persoon oproepen en de problemen bespreken.

Wanneer blijkt dat de beschermde persoon niet beseft dat hij zichzelf door zijn gedrag schade berokkent, kan de vrederechter ervoor kiezen om bijstand toch om te zetten in vertegenwoordiging. Als samenwerken echt onoverkomelijk wordt, kan de rechter opteren voor een andere bewindvoerder.

WAT ALS FAMILIELEDEN NIET AKKOORD GAAN MET DE BEWINDVOERING?

Iedere belanghebbende kan aan de vrederechter signaleren dat hij of zij zich zorgen maakt over de manier waarop de bewindvoerder zijn opdracht uitvoert. De vrederechter bekijkt dan het dossier van dichterbij en vraagt de bewindvoerder en eventueel de vertrouwenspersoon schriftelijk om uitleg of roept ze op om deze bezorgdheden te bespreken.

Als de vrederechter de bezorgdheden terecht vindt, kan hij beslissen om de gerechtelijke bescherming aan te passen of de controle te verscherpen. Bij een conflict tussen de bewindvoerder en (andere) familieleden, zal de vrederechter bemiddelen. Als dit conflict aansleept en de bewindvoering bemoeilijkt, kan de vrederechter een professionele bewindvoerder aanstellen. In families waar de vrederechter van bij het begin conflicten vaststelt, kan hij meteen kiezen voor een professionele bewindvoerder.

HEEFT EEN FAMILIAAL BEWINDVOERDER RECHT OP EEN VERGOEDING?

De vrederechter kiest er meestal voor om familiale bewindvoerders geen beheersvergoeding toe te kennen. Veel familiale bewindvoerders willen ze ook niet.

Als de vrederechter het niet uitdrukkelijk verbiedt, kunt u als bewindvoerder een beheersvergoeding vragen van maximum 3% van alle inkomsten van het voorbije jaar. Inkomsten zijn: lonen, pensioenen, uitkeringen, kinderbijslag, huur, intresten van belegde kapitalen.

U mag altijd uw administratieve kosten laten vergoeden. Voorwaarde is wel dat de vrederechter toestemming heeft gegeven en het overzicht van uw kosten heeft goedgekeurd.

Ouders-bewindvoerders hebben geen recht op de beheersvergoeding.

KAN DE BESCHERMDE PERSOON EEN ANDERE BEWINDVOERDER VRAGEN?

Als de beschermde persoon een probleem heeft met de bewindvoerder, kan hij of zij de vrederechter aanschrijven met de vraag om de bewindvoerder te vervangen. De vrederechter zal beide partijen – en de vertrouwenspersoon als die er is – horen, trachten te bemiddelen en bekijken of de problemen oplosbaar zijn. Komt het echt tot een vertrouwensbreuk tussen beschermde persoon en bewindvoerder? Dan is het beter om een andere familiale bewindvoerder aan te stellen of meteen een professionele bewindvoerder.

KAN HET BEWIND AANGEPAST WORDEN?

De vrederechter kan op elk moment het bewind herbekijken of zelfs beëindigen, op vraag van iedere belanghebbende. Hij kan de autonomie vergroten of net meer inperken, door het regime te veranderen van bijstand naar vertegenwoordiging of omgekeerd, of de beschermde persoon (on)bekwaam verklaren voor bepaalde handelingen. Voor de aanvraag van deze wijzigingen is een verzoekschrift nodig.

KAN IK STOPPEN ALS BEWINDVOERDER?

Als u het bewind niet meer kunt of wilt beheren, stuurt u een gemotiveerd verzoek naar de vrederechter. Die zal dan een nieuwe bewindvoerder aanstellen.

9. **Einde** van de gerechtelijke bescherming

KAN HET BEWIND OPGEHEVEN WORDEN?

Iedere belanghebbende – ook de beschermde persoon – kan een aanvraag indienen om de gerechtelijke bescherming te beëindigen. De vrederechter hoort de bewindvoerder. De beschermde persoon moet bewijzen dat hij zijn belangen voortaan zelf kan behartigen. De rechter beslist dan of de gerechtelijke bescherming kan worden stopgezet. Die stopt ook als de termijn die de vrederechter bepaald had voor de beschermingsmaatregel is afgelopen.

WAT ALS DE BESCHERMDE PERSOON OVERLIJDT?

Als de beschermde persoon overlijdt, **eindigt uw taak als bewindvoerder** dezelfde dag. Binnen de maand na het overlijden moet u bij de vrederechter een **eindverslag** indienen.

De mogelijkheid bestaat in theorie om uw opdracht met twee maanden te verlengen. Dat wordt meestal gebruikt om bijvoorbeeld de begrafenis te regelen, of de kosten voor het ziekenhuis, voor de begrafenis of het woonzorgcentrum te betalen. Als familielid hebt u daarvoor echter de gerechtelijke bescherming niet nodig.

WAT STAAT IN HET EINDVERSLAG?

In het eindverslag geeft u rekenschap van het beheer. U beschrijft wat u nog voor het bewind hebt gedaan tussen het vorige jaarverslag en het overlijden. Dit verslag moet vooral een overzicht geven van het vermogen van de beschermde persoon. Zo weten alle erfgenamen wat de nalatenschap omvat. U kunt de eindafrekening van uw kosten en van uw vergoeding toevoegen als u die indient.

10. Woordenlijst

Griffier: Veel meer dan een eenvoudige secretaris van de rechter is de griffier een directe medewerker van de magistraat. Hij staat de rechter die recht spreekt bij, zet alles op papier en garandeert de echtheid van de beslissingen van de rechter. Hij registreert de verzoekschriften van de klagers, betekent de vonnissen aan de belanghebbenden en bewaart de sporen van de aktes en vonnissen om er kopieën van te verstrekken. Hij bereidt ook het werk van de rechter voor. De bewindvoerder wordt vaak met hem geconfronteerd.

Gerechtsbrief: De gerechtsbrief is een aangetekende brief met ontvangstbevestiging die door de griffier wordt verzonden. Als u niet thuis bent, moet u de brief binnen 8 dagen ophalen in het aangeduide postkantoor.

Partij in het geding: De partijen in het geding zijn in het geval van het bewind degene die de gerechtelijke bescherming vraagt, de te beschermen persoon en de eventuele vrijwillige of gedwongen partijen. Zij kunnen beroep aantekenen.

Verzoekschrift: Schriftelijk verzoek waarin iets gevraagd wordt aan de rechtbank.

In de raadkamer: de persoon wordt gehoord in het kantoor van de vrederechter of in een zaaltje.

Bijzondere machtiging: Toelating die gevraagd moet worden aan de vrederechter om bepaalde daden te mogen stellen tijdens het bewind.

Meer informatie?

De website van de FOD Justitie biedt beknopte informatie over het bewind en modelformulieren voor onder andere verzoekschriften: **www.just.fgov.be**.

Voor specifieke vragen over de gerechtelijke bescherming voor iemand met psychische problemen kunt u terecht bij Similes, vereniging voor familieleden en nabijbetrokkenen van mensen met psychische kwetsbaarheid: **www.similes.be**.

Aan Franstalige zijde kunt u contact opnemen met Psytoyens, het overlegorgaan voor gebruikers van de geestelijke gezondheidszorg: **www.psytoyens.be**.

Voor budgetbegeleiding kunt u zich wenden tot uw Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) of bepaalde verenigingen, zoals de centra voor gezinsplanning. In Vlaanderen kunt u terecht bij het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) van uw regio.

De ziekenfondsen kunnen u helpen met vragen over de gerechtelijke bescherming. Sommige ziekenfondsen hebben interessante brochures gepubliceerd.

Meldpunt bewind

Sinds begin dit jaar is er een nationaal meldpunt om een beter zicht te krijgen op de gebreken en tekortkomingen in de toepassing van de wet op de gerechtelijke bescherming. Het meldpunt is een initiatief van 50 welzijnsorganisaties, in samenspraak met de vrederechters. Een adviescomité zal de meldingen omzetten in aanbevelingen voor de vrederechters.

www.meldpuntbewindvoering.be

OVERIGE PRAKTISCHE INFORMATIE:

Als u wilt weten welk het Bureau voor Juridische Bijstand in uw arrondissement is, kijkt u op de site www.obfg.be/fr/avocat/baj.asp of belt u de Ordre des barreaux francophones et germanophones op nummer 02 648 20 98. De Vlaamse Orde van Advocaten heeft een website: www.advocaat.be waar dezelfde gegevens aan Nederlandstalige kant te vinden zijn.

In een Wetswinkel krijgt u informatie, praktisch advies en indien nodig verwijzen ze door. Deze hulp is niet gratis. Voor een Wetswinkel in uw buurt: www.dewetswinkel.be/in-jouw-buurt.

Tot slot vindt u op de website van de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat informatie die nuttig kan zijn. Surf naar www.notaris.be.

Colofon

TITEL

PRAKTISCHE GIDS FAMILIALE BEWINDVOERDERS

*Deze publicatie bestaat ook in het Frans onder de titel
'GUIDE PRATIQUE POUR LES ADMINISTRATEURS FAMILIAUX'*

*Een uitgave de Koning Boudewijnstichting
Brederodestraat 21
1000 Brussel*

AUTEURS

Isa Van Dorsselaer
Virginie De Potter

VERTALING

Home Office

COÖRDINATIE VOOR DE KONING BOUDEWIJNSTICHTING

Dominique Allard
Brigitte Duvieusart

COÖRDINATIE VOOR DE KONINKLIJKE FEDERATIE VAN HET BELGISCH NOTARIAAT

Bart Azare
Sandra Ichertz

GRAFISCH ONTWERP

Comfi

Deze publicatie kan (gratis) worden gedownload op de site www.kbs-frb.be

WETTELIJK DEPOT

D/2893/2017/04

BESTELNUMMER

3473

MAART 2017

Met steun van de Nationale Loterij

Deze publicatie kan gratis geraadpleegd en gedownload worden op de website van de Koning Boudewijnstichting: www.kbs-frb.be en op de website van de notarissen: www.notaris.be.

Met dank aan meester François Derème, advocaat, en de heer Guido Gutschoven, vrederechter, voor het aandachtig herlezen van deze brochure en hun adviezen. Ook dank aan iedereen die tijd heeft vrijgemaakt voor interviews en een bijdrage heeft geleverd aan het opstellen van deze brochure.

